

To: 5.1.2e [5.1.2e @rivm.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Wed 2/17/2021 10:30:37 AM
Subject: RE: VK artikel
Received: Wed 2/17/2021 10:30:37 AM

Zoals ik het begrijp verkeerde bronvermelding want extrapolatie door VWS op basis van bestaande LCPS cijfers.

Berekend door het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS), spelverdelers van de ziekenhuisopnamen, aldus de bronvermelding. Of nou ja: bij navraag blijkt het ministerie de doorrekening bij het LCPS te hebben besteld. 'Dit is niet onze presentatie', benadrukt een woordvoerder van het LCPS na inzage in de grafiek. 5.1.2e heeft dit scenario zelf niet gezien, en was die dag ook niet aanwezig in het Catshuis.'

From: 5.1.2e <5.1.2e @rivm.nl>
Sent: Wednesday, February 17, 2021 11:29 AM
To: 5.1.2e <5.1.2e @rivm.nl>
Subject: RE: VK artikel

Ha 5.1.2e
Dank voor het doorsturen. Het is dus door het LCPS berekend.
Die vroeg deze week of ze onze R waarden onder embargo mochten gebruiken voordat deze openbaar worden gemaakt.
Vriendelijke groeten,
5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e @rivm.nl>
Sent: woensdag 17 februari 2021 10:25
To: 5.1.2e <5.1.2e @rivm.nl>
Subject: VK artikel

Lukt me niet hem te downloaden, maar heb tekst en figuur gekopieerd.

RECONSTRUCTIE

De golf van 170 duizend besmettingen per dag die niet kwam

Een coronapatiënt wordt eind januari behandeld in een van de Londense ziekenhuizen, waar een maand eerder een nijpende situatie was ontstaan. Beeld AP

Een nieuwe ziektegolf met tot wel 170 duizend besmettingen per dag zou ons nu ongeveer moeten hebben bereikt, een gevolg van de Britse variant. In werkelijkheid ging het aantal besmettingen niet omhoog, maar omlaag. Waarom schotelden ambtenaren het kabinet in januari een veel te hoge prognose voor?

Een stad zo groot als Nijmegen aan corona-infecties. En dat iedere dag opnieuw. Met als gevolg een 'totale ontwrichting' van de zorg, waartegen alleen een volledige lockdown zoals in Ierland en Engeland nog zou helpen.

Dat was zoals het, deze week een maand geleden, [in de nieuwskoppen](#) stond. Bijna 170 duizend besmettingen per dag zouden er dreigen 'als de Britse variant het land in zijn greep krijgt', wist het *AD* als eerste te melden.

Alleen: dat gebeurde niet. In plaats van omhoog ging het aantal besmettingen omlaag, van ruim zeventuizend per dag toen de prognose werd uitgesproken tot zo'n 3.500 nu. Geen corona-explosie, maar een ruimschootse halvering. Door de strengere maatregelen, zoals de avondklok? Of zat men er gewoon faliekant naast?

10 januari

Zoek naar de bron van de 170 duizend besmettingen en dit is waar je uitkomt: op zondag 10 januari, in het Catshuisoverleg. Of, preciezer, bij [een document met 'achtergrondcijfers'](#) dat daar werd rondgedeeld. Niet van het RIVM, maar van de 'programmadirectie covid-19', de tijdelijke ambtelijke coronastaf onder verantwoordelijkheid van de directie Volksgezondheid.

Bladerend door het veertien pagina's tellende stuk zal het oog van de aanwezigen zijn gevallen op een opvallende grafiek, met drie oplopende lijntjes. 'Ontwikkeling besmettingen vanaf 8 januari 2021', staat erboven. En het bovenste, steilste lijntje reikt inderdaad tot de 170 duizend in februari.

Dit, stelt de grafiek, is de 'prognose' die je krijgt als je de cijfers van de extra besmettelijke Britse variant doorvertaalt naar Nederland. Het reproductiegetal R van het Britse virus ligt immers 0,4 tot 0,7 punten hoger, volgens eerdere Britse analyses.

Het gevolg: een explosieve stijging van het aantal besmettingen. Op 21 januari zouden dat er al meer dan 40 duizend kunnen zijn. Ruim een week later: meer dan 100 duizend. En op 4 februari: 167.772 nieuwe besmettingen – oftewel de 'bijna 170 duizend' van het *AD*.

'Dat virus is superwispekturig en grillig. En dus houd je rekening met alle scenario's. Ook dit soort worstcasescenario's', zegt de woordvoerder van het directoraat achteraf. 'Nu zeg je

misschien: het was niet realistisch. Maar de sessies in het Catshuis zijn bedoeld om vrij met elkaar van gedachten te wisselen en zo goed mogelijk voorbereid te zijn op wat ons mogelijk nog te wachten staat.’

De aanwezigen in het Catshuis zagen nog enkele pagina’s met grafieken, opnieuw met alarmerend steil oplopende, gekleurde lijntjes. ‘Totale ontwrichting van de ic-capaciteit voor eind februari’, had de corona-afdeling van het ministerie er behulpzaam boven gezet. Berekend door het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS), spelverdeler van de ziekenhuisopnamen, aldus de bronvermelding.

Of nou ja: bij navraag blijkt het ministerie de doorrekening bij het LCPS te hebben besteld. ‘Dit is niet onze presentatie’, benadrukt een woordvoerder van het LCPS na inzage in de grafiek. ‘5.1.2e heeft dit scenario zelf niet gezien, en was die dag ook niet aanwezig in het Catshuis.’

12 januari

‘Dit kan heel snel, heel veel erger worden. En dat moeten we koste wat het kost voorkomen.’

Coronaminister Hugo de Jonge en premier Rutte slaan [op hun persconferentie die dinsdag](#) een opvallende, nieuwe toon aan. Ineens staat de persconferentie in het teken van de ‘grote, grote, grote zorg, echt grote zorg’ om de Britse mutant ‘die echt veel besmettelijker lijkt’, zoals Rutte zegt. Die moet hoe dan ook onder de duim worden gehouden. En dus moet de lockdown verlengd en wil men advies over een avondklok aanvragen.

Dat zal beslist niet alleen zijn ingegeven door de extreme grafieken uit het Catshuis. In de persconferentie en de Kamerdebatten die volgen verwijzen Rutte en De Jonge steevast naar de, toen nijpende, situatie in Groot-Brittannië zelf. Ook daarvan kregen de bestuurders in het Catshuis cijfers te zien. Bovendien had [een dag eerder ook de officiële kabinetsadviseur, het OMT, geschreven](#) dat ‘er nu geen ruimte is voor versoepelingen van het huidige maatregelenpakket’, vanwege ‘de onzekerheid’ over de variant.

Maar de eigen grafieken van de programmadirectie, met zijn hoog wegschietende lijntjes, zullen ook op het netvlies van de bestuurders hebben gestaan. De dag daarna is het ineens nieuws: ‘Als de Britse variant van het coronavirus Nederland totaal in zijn greep krijgt, dan kan dat begin

volgende maand al zorgen voor bijna 170.000 nieuwe besmettingen per dag’, [meldt het Algemeen Dagblad als eerste](#).

‘Ik liep gewoon tegen deze tabel aan’, zegt politiek verslaggever 5.1.2e, die de Catshuisdocumenten doornam en zo op de extreme cijfers stuitte. ‘We waren verbaasd dat het zo veel was.’

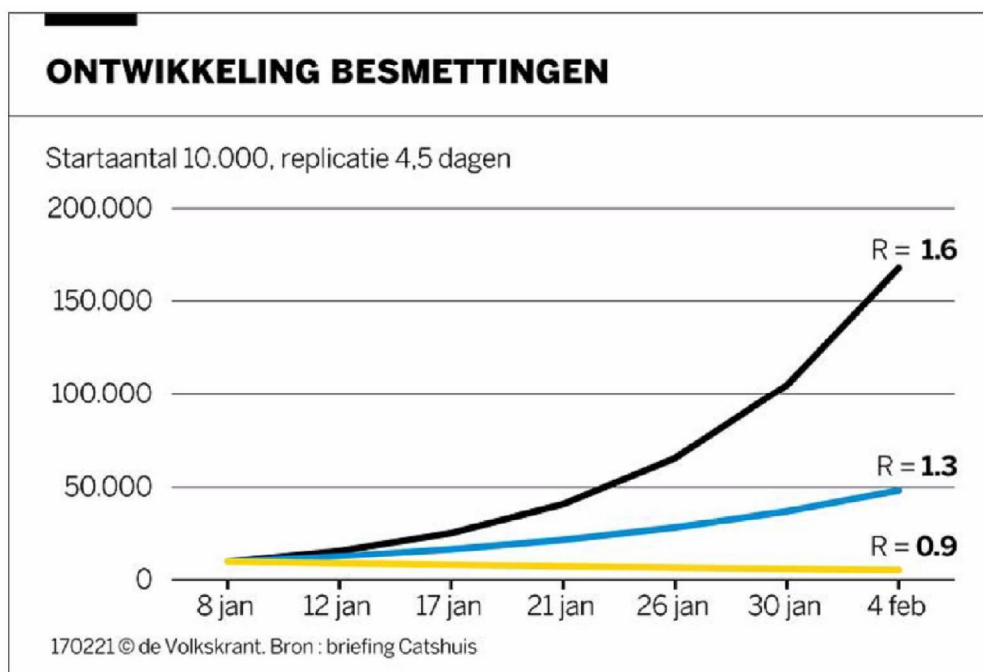
De krant schrijft het feitelijk en voorzichtig op, met aanhalingstekens om de kop, en vermelding van de context. Maar dat er een cruciale weeffout zit in de grafiek, een aanname waardoor de cijfers gedoemd zijn om veel te hoog uit te vallen, blijft onbenoemd.

17 januari

Tot wel 25.600 besmettingen per dag, hadden er volgens de Catshuisgrafieken inmiddels moeten zijn. In werkelijkheid zijn het er 5.600. Een afname in plaats van een toename en haast vijf keer minder besmettingen dan voorzien. Dat begint op te vallen.

De grootste fout in de grafiek zit in de R-getallen. De programmadirectie Covid-19 deed alsof alle virussen in het land op 8 januari, bij het begin van de oplopende lijntjes, als bij toverslag vervangen waren door Britse, waardoor de grafiek als een raket uit de startblokken schiet. In werkelijkheid was er toen men in het Catshuis bijeenkwam nog nauwelijks Brits virus in het land: hoogstens 5 procent, zou 5.1.2e diezelfde middag [in zijn eigen presentatie](#) zeggen.

De grafiek had dus meer Brits virus dan er op dat moment werkelijk was en ook nog eens een te hoog startpunt: tienduizend besmettingen per dag, in plaats van het toen geldende daggemiddelde van 7.679. En dat jaagt de cijfers op. Reken het losjes door met de werkelijke cijfers van 8 januari, en de grafiek zakt in elkaar. In februari zouden er geen 170 duizend besmettingen zijn, maar ‘slechts’ zes- tot tienduizend besmettingen per dag – ongeveer hetzelfde als het die tiende januari ook al was.

In Den Haag presenteert 5.1.2e intussen de [eerste, ruwe doorrekeningen van wat er wél kan komen](#), met de 'Britse variant' op komst. Inderdaad een alarmerende ziektegolf, met tot wel zeshonderd bezette ic-bedden, blijkt daaruit. Maar dat is pas in mei of juni, aldus de RIVM-prognoses. Veel later dan de grafieken van de ambtenaren aangaven en met een stuk minder hoge piek.

De zaak doet denken aan Duitsland, waar [vorige week aan het licht kwam](#) dat het ministerie van Binnenlandse Zaken onder leiding van 5.1.2e wetenschappers tijdens de eerste lockdown had gevraagd te helpen de geesten rijp te maken voor 'verdere maatregelen van preventieve en repressieve aard'.

De woordvoerder van het ministerie van De Jonge ontkent ten stelligste dat het directoraat de cijfers opzettelijk heeft opgeblazen, om het kabinet extra van de ernst van de situatie te doordringen. 'De gemaakte berekening was een voorbeeld, met alle disclaimers die daarbij horen', aldus de woordvoerder. Bovendien werden de overdreven grafieken niet apart gepresenteerd, maar waren ze slechts 'beschikbaar voor de aanwezigen'.

Journalist 5.1.2e: ‘Ik krijg nu een beetje de schuld, alsof ik zou hebben overdreven. Terwijl het gewoon gaat om cijfers uit het Catshuisoverleg.’

4 februari

De ambtenaren zaten er dus een factor veertig naast. Op de dag waarop er volgens de becijfering van het directoraat 167.772 nieuwe besmettingen hadden kunnen zijn, zijn het er in werkelijkheid maar 4.193.

Uiteraard zullen de verlengde lockdown en de avondklok daaraan hebben bijgedragen. Maar ook is duidelijk dat de grafiek van het ministerie veel te hoog zat. Het R-getal van het virus was op 8 januari niet plotsklaps 1,3 en ook geen 1,6. Het lag gewoon nog op 0,9.

Niet per se verstandig om zulke gedachtenoefeningen te presenteren, vinden onafhankelijke experts. ‘Ik ben enorm voorstander van vrijuit filosoferen en rekensommen maken’, zegt hoogleraar epidemiologie 5.1.2e (LUMC). ‘Maar het hoeft niet meteen bij de minister-president te belanden.’

Mediasocioloog 5.1.2e (UvA), die onder meer onderzoek deed naar de Mexicaanse griep pandemie van 2009, wijst op de problemen die kunnen ontstaan als worstcasescenario’s gaan rondzingen: ‘Het is duidelijk dat die het vertrouwen van het publiek kunnen ondermijnen als het allemaal wel meevalt. Ik denk dat worstcasescenario’s intern wel kunnen, maar relevanter in de communicatie is het meest waarschijnlijke scenario.’

Want inderdaad is het verschil tussen prognose en werkelijkheid meer mensen opgevallen. In Den Haag schetste 5.1.2e intussen de nieuwste – wél onderbouwde – [doorrekeningen van het RIVM](#). Zelfs met de vaccinaties meegeteld lijkt het erop dat we in april een door de Britse variant aangedreven ziektegolf kunnen verwachten, aldus 5.1.2e met zo’n 1.500 ic-patiënten als men de avondklok en de éénbezoekerregel zou loslaten.

Een greep uit de reacties op sociale media: ‘Aldus hetzelfde RIVM dat ook de Britse variant op 170 duizend besmettingen per dag heeft ingeschat’. ‘Heb jij ze nog gezien, al die doden en die 170 duizend besmettingen?’ ‘Jullie dreigen al weken met de Britse variant!’

Intussen bleek dinsdag dat het aantal besmettingen voor het eerst sinds december weer stijgt,

terwijl de daling van het aantal ziekenhuisopnames stagneert. De tsunami mag dan zijn uitgebleven, golven doet het roerige water van de uitbraak nog steeds.

